

части света – одна из составляющих дальнейшего развития науки, образования и общества. И чтобы избежать таких случаев, которые имеет место в прошлом, когда другие страны воспользовались результатами изобретений и открытий, сделанных украинскими учеными.

Ученый не изолирован от общества. Он или она имеют свою мораль и общественное сознание. Зная больше, чем рядовые люди, ученые первыми должны предотвращать использование открытий, угрожающих жизни людей и их окружающей среде.

Література

1. Ярошенко Т.О. Больше не таємно: розсекречені документи з фондів архіву СБУ – у вільному доступі через бібліотеку Могиленки // Вісник Книжкової палати. – 2010. - № 7
2. Кремень В.Г. Філософія людиноцентризму у світлі національної ідеї. Вища освіта України. – 2009. - № 1

УДК 378.147

Погромська І. В.

Науковий керівник – Сергієнко А. Г.

ГУМАНІЗАЦІЯ ТА ГУМАНІТАРИЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩИХ ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Потреба гуманізації та гуманітаризації вищої технічної освіти існувала завжди. У сучасних умовах становлення постіндустріального й інформаційного суспільства, в епоху інтеграції і глобалізації, широкого розповсюдження універсальних за можливостями технологій, понять, цінностей, символом яких став Інтернет, значення гуманізації та гуманітаризації освіти значно збільшується. Тому ця тема є сьогодні **актуальною** особливо у технічному вузі.

Гуманізація і гуманітаризація – неподільні частини теоретично і практично єдиного процесу виховання всебічно розвинутого фахівця. Органічний взаємозв'язок вищої освіти з наукою, матеріальною та духовною культурою – найважливіша умова гуманізації та гуманітаризації. [4]

Різні проблеми пов'язані з гуманізацією і гуманітаризацією освітнього процесу у своїх наукових працях досліджували такі відомі вітчизняні та закордонні вчені: Барно О., Нещадима М. І., Балл Г. О., Кононенко П. П., Романенко М. І., Гончаренко С. У., Хорєва І. О., Бех І. Д., Касьян А. А., Бойко А. М., Гавриловець В. К., Гриньова В. М., Жирська Г. Я., Арон Р.К.Ф., Фром Е., Форрестер Д. Р. та інші.

Метою даної статті є наукове обґрунтування змісту поняття «гуманізація» та «гуманітаризація» освіти, а також дослідження проблем гуманізації та гуманітаризації навчального процесу у вищих технічних навчальних закладах.

З'ясуємо, значення термінів «гуманізація» та «гуманітаризація» освіти.

Гончаренко С. У. розглядає гуманізацію та гуманітаризацію освіти як два незалежних методологічних принципи, так гуманізація освіти – центральна складова нового педагогічного мислення, яка передбачає перегляд, переоцінку всіх компонентів педагогічного процесу у світлі їхньої людинотворної функції. Гуманізація освіти означає повагу навчального закладу й викладачів до особистості того, якого навчають, довіру до нього, прийняття його особистісних цілей, запитів і інтересів; створення максимально сприятливих умов для розкриття й розвитку здібностей і обдарувань, для його повноцінного життя на кожному з вікових етапів, а також для самовизначення.

Шляхи гуманізації освіти: формування відносин співробітництва між усіма учасниками педагогічного процесу; виховання в учасників педагогічного процесу морально-емоційної культури взаємовідносин; формування в учнів емоційно-ціннісного досвіду розуміння людини; створення матеріально-технічних умов для нормального функціонування педагогічного та навчального процесу, що виховує гуманну особистість: щирю, людяну, доброзичливу, милосердну, із розвинутим почуттям власної гідності й поваги до гідності іншої людини.

Гуманітаризація освіти – переорієнтація освіти з предметно-змістового принципу навчання основ наук на вивчення цілісної картини світу й насамперед – світу культури, світу людини, на

формування в молоді гуманітарного й системного мислення; система заходів, спрямованих на пріоритетний розвиток загальнокультурних компонентів у змісті, формах і методах навчання й таким чином на формування особистісної зрілості студентів, розвиток їхніх творчих здібностей.

Гуманітаризація освіти спрямована на подолання утилітарно-економічного, технократичного підходу до освіти як системи підготовки кваліфікованих фахівців з його нехтуванням людиною і духовними цінностями. Одним з найважливіших практичних напрямів гуманітарної освіти є перегляд змісту навчання, відображення у ньому в доступній формі світової філософської й загальнокультурної спадщини, філософських і етичних концепцій, історії науки. Гуманітаризація освіти передбачає також підвищення в навчальному процесі статусу гуманітарних дисциплін з радикальним їх оновленням. [3, с. 76 – 77]

Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття») [1] серед основних принципів виділяє гуманізацію та гуманітаризацію освіти, а саме: гуманітаризація освіти покликана формувати цілісну картину світу, духовність, культуру особистості і планетарне мислення; гуманізація освіти, що полягає в утвердженні людини як найвищої соціальної цінності, найповнішому розкритті її здібностей та задоволенні різноманітних освітніх потреб, забезпеченні пріоритетності загальнолюдських цінностей, гармонії стосунків людини і навколишнього середовища, суспільства і природи.

Касьян А.А., [5] говорячи про гуманізацію і гуманітаризацію, відмічає, що гуманізація освіти стосується питань її організації – управління, навчання, виховання. Гуманізація реалізується у всій системі освіти, пронизує гуманітарну і природничу освіту, сферу технічних і всіх інших наук. Гуманітаризація ж відноситься до процесу освіти.

Отже, поняття гуманізація і гуманітаризація тотожні одне одному в плані звернення до людини, її високого призначення, збагачення її науками, спрямованими на розуміння і пояснення людської поведінки, її духовного життя, світу людської культури. А в плані призначення – вони різні.

Розглядаючи питання гуманізації та гуманітаризації навчального процесу у вищих технічних навчальних закладах, необхідно мати на увазі, що інженерна освіта ХХІ століття обов'язково повинна враховувати нові відношення інженерної діяльності з навколишнім середовищем, суспільством, людиною. Вона повинна мати гуманний характер, не шкодити природі, суспільству, гармонізувати з ними. Єдиний шлях зміни погляду інженера та інших працівників технічної сфери на сутність своєї діяльності лежить через гуманізацію та гуманітаризацію освіти.

Отже, кінцевою метою вищої технічної освіти, яка заснована на принципах гуманізації та гуманітаризації повинно стати виховання не лише фахівця, а насамперед суспільно активної свідомої особистості. [6]

У практичній реалізації гуманістичних і гуманітарних проектів вищої освіти спостерігається ряд розбіжностей. Як тільки заходить мова про співвідношення об'ємів гуманітарного і професійного блоків у навчальній програмі, ми стикаємося з виявом корпоративних інтересів гуманітаріїв і професіоналів. Професіонали прагнуть стиснути гуманітарний блок до мінімальних розмірів, а гуманітарії, у свою чергу, посилаючись на невичерпне багатство гуманітарної культури, вимагають введення нових курсів і спецкурсів. Сперечатися можна дуже довго, але конструктивнішою є позиція розумного компромісу. Невипадково міністерство освіти рекомендує вирішувати це питання з врахуванням можливостей і потреб вузу. Формування гуманітарного блоку повинне будуватися також на розумному компромісі, де думки обох сторін мають бути почуті та враховані при формуванні навчального плану. Основу гуманітарної дисциплінарної матриці повинні скласти науки, в центрі яких знаходиться людина, її світ культури, гуманістичні ідеї та ідеали, концепції соціального, політичного, правового влаштування людського життя, які здобули всесвітню популярність.

Найважливішими засобами гуманізації і гуманітаризації технічної освіти є оптимізація навчально-виховного процесу, координація зусиль всіх підрозділів і громадських організацій вузів, які здійснюють гуманітарну підготовку студентів, реалізація психолого-педагогічних та організаційних принципів гуманізації у вмісті лекційних курсів (загальнотеоретичних, фахових і соціогу-

манітарних), семінарських занять, поза аудиторної роботи, використання інноваційних активних методик освіти, які розвивають творчі здібності і духовно – морально виховану особистість. [2]

Висновки

У якості основних напрямів гуманізації та гуманітаризації навчального процесу у вищих технічних навчальних закладах можна відокремити наступні чинники:

- пошук нових форм, методів, способів організації навчального процесу, а також впровадження активних методів навчання;
- впровадження сучасних технологій та наукових досягнень у навчальний процес;
- духовно – моральне виховання особистості. Гуманізм, як відомо, передбачає таке ставлення до людини, яке перейняте турботою про її благо, повагою до її гідності;
- усунення уніфікації освіти й авторитарної педагогіки;
- надання студенту можливості одержання в технічному університеті іншої гуманітарної спеціальності;
- пошук оптимальних напрямів співвідношення гуманітарних і професійних дисциплін;
- вдосконалення навчальних планів та програм, а саме включення в них більшої кількості гуманітарних дисциплін;
- розвиток міждисциплінарних досліджень на стику природничих, технічних і соціально – гуманітарних наук;

Література

1. Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття») Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1993 р. № 896 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF>
2. Гіровська І. В. Концепції гуманізації і гуманітаризації вищої технічної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npdntu_pps/2010_7/girovskaj.pdf
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – с. 376
4. Міносян А. С., Чорна Н. В. Гуманітарні науки в контексті гуманізації та гуманітаризації навчального процесу в технічному ВНЗ // Вісник – Наукові праці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnyk.com.ua/stattya/4308-gumanitarni-nauki-v-konteksti-gumanizatsiyi-ta-gumanitarizatsiyi-navchalnogo-protsesu-v-tehnichnomu-vnz.html>
5. Чепурна М. Розвиток ідей гуманізації і гуманітаризації професійної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gvpkhdpi/2008_16/240-243.pdf
6. Чистовська І. П. Гуманізація та гуманітаризація навчально – виховного процесу у вищих технічних навчальних закладах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/vkpi/FPP/2008-1/14_Chistovska.pdf

УДК 914/919:378.4

Поліщук В.М.

Науковий керівник – Поліщук Н.О.

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА СИСТЕМУ ОСВІТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Однією з найбільш актуальних і дискусійних проблем сучасного суспільствознавства видається феномен глобалізації. Різке прискорення світового розвитку сталося в другій половині або навіть останній чверті минулого століття і було викликано транснаціоналізацією світового господарства і економічною інтеграцією, розпадом соціалістичної системи, різким скороченням чисельності тоталітарних і авторитарних режимів, і особливо інформаційною революцією. Стандартизація і універсалізація процесів, що відбуваються у світі, викликала свого роду захисну реакцію, прагнення зберегти свою національну ідентичність і специфіку.